

concept of childhood, philosophically anthropological, semiotic and methodological, have been suggested.

Key worlds: childhood, dependence, independence, responsibility.

УДК 316.613:316.77

К. В. Рекуненко

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ДОКУМЕНТОЗНАВЧОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Розглядаються актуальні проблеми розвитку інформаційної культури. Здійснена спроба дослідження особливостей формування інформаційної культури. Аналізуються різні спроби трактування поняття «інформаційна культура».

Ключові слова: інформаційна культура, культура, інформація

Сучасний період розвитку цивілізації багатьма дослідниками кваліфікується як початковий етап становлення глобального інформаційного суспільства. Засоби інформатики, нові інформаційні і комп'ютерні технології проникають сьогодні практично в усі сфери життєдіяльності людей, змінюють умови їхньої праці і побуту, стають атрибутами нової інформаційної культури. Вхідження людства в епоху інформаційного суспільства характеризується не тільки стрімким розвитком телекомунікаційних систем та інформаційно-комунікаційних технологій, але й створенням якісно нового інформаційного середовища життєдіяльності. Усе більша кількість людей виявляється включеною до інформаційної взаємодії не тільки як пасивні споживачі інформації, але й як виробники інформаційних ресурсів та послуг. Отже виникає глобальна проблема – вчасно підготувати людей до нових умов життя і професійної діяльності у високоавтоматизованому інформаційному середовищі, навчити їх самостійно діяти в ньому, ефективно використовувати можливості та захищатися від негативних впливів. Необхідність вироблення системного представлення інформаційних знань й розробки концепції підготовки людини до життя в інформаційному суспільстві робить актуальним дослідження інформаційної культури суспільства. Термін «інформаційна культура» з'явився на сторінках преси у 70-80 х рр. ХХ ст., та активно ввійшов до наукового обігу лише в 90-х роках [9, с.52 -53]. Це поняття завжди розглядалося і досліджувалося за різними аспектами: психологічним, педагогічним, методологічним, бібліотекознавчим [6, с.65].

У наш час інформаційна культура стала самостійним науковим напрямом, яким сьогодні займаються вчені та спеціалісти різних галузей знань. З приводу дослідження інформаційної культури написано багато статей, монографій, захищено кандидатські і докторські дисертації. Термін «інформаційна культура» – несталий, тому що визначити, який з компонентів цього терміну – «інформація» чи «культура» є пріоритетним, майже неможливо. У багатьох випадках перевага надається інформаційній складовій. Тоді «інформаційна культура» означає комплекс знань, умінь та навичок, необхідних для виявлення, зібрання, обробки та збереження інформації в традиційному та автоматизованому режимах [8;с.49-51]. Спеціалісти, висловлюючи різні думки про складові інформаційної культури, визначили два основні компоненти: теоретико-світоглядний, до якого входять теоретичні знання про інформацію, її сутність, закони розповсюдження, розуміння її ролі в розвитку особистості та суспільства, і практичний - вміння оперувати інформацією [5, с.12]

Аналіз наукових праць дає підставу стверджувати, що інформаційна культура є

значною теоретичною основою перебудови свідомості особи, суспільства, світового співтовариства в умовах формування сучасного етапу інформаційного суспільства. Проте проблеми інформаційної культури на сьогодні ще недостатньо вивчені системно, а отже, потребують комплексного, інтегрованого наукового осмислення.

Метою даної статті є аналіз формування та дослідження інформаційної культури в сучасному суспільстві.

В історії дослідження феномену інформаційної культури виокремлюють три періоди, а саме: перший – 1970-1980 роки; другий період – 1980-1990 роки; та третій – 1990 – до теперішнього часу [3, с.49]

Перший період характеризується активними та творчими спробами теоретичного та експериментального дослідження проблеми формування інформаційної культури. Термін «інформаційна культура» з'явився у першій половині 1970-х років. Першими цей термін використовували бібліотекознавці, бібліографознавці та книгознавці [9;с.49-50].

К. Войханська, Б. Смирнова, Е. Шапиро розуміли «інформаційну культуру» як бібліотеко - бібліографічну грамотність [9;с.51]. Цей комплекс знань, вмінь та навиків забезпечував ефективну інформаційну діяльність.

На початку 1980-х років І. Лернер аналізує галузь застосування інформаційної культури з точки зору педагогіки. Він вважає, що інформаційна культура має безпосереднє відношення до загальнонавчальної культури, тобто це взаємопов'язані загальнонавчальні знання та вміння для успішного засвоєння предметних відомостей [8, с.23-28].

Для другого періоду характерно розвиток проблематики формування інформаційної культури. Наслідком чого є активізація діяльності вчених не тільки і не стільки педагогічної науки, скільки представників суміжних наук, а саме культурології, філософії, інформатики.

В публікаціях А. Віноградова, Э. Семенюка, А.Урсули поняття «інформаційна культура» набуває категоріальний статус та використовується в широкому спеціально-науковому та філософському контексті. На думку авторів, інформаційна культура є головним компонентом духовної культури суспільства в цілому, а також різноманітних соціальних груп окремого індивіда [12, с.3-7].

В цей же період Г. Воробйов намагається звернути увагу наукової спільноти до феномену інформаційної культури, під якою він розуміє раціональну та ефективну організацію інтелектуальної діяльності індивіда. Треба зауважити, що Г. Воробйов один з перших використовує діагностику рівня сформованості інформаційної культури індивіда. Дослідники А. Ершов та В. Монахов значну увагу приділяють формуванню системи наукової термінології та понятійного апарату з інформаційної культури [5,с.12].

Спроба систематизувати існуючі представлення щодо інформаційної культури була зроблена Н. Розенбергом, який відносить інформаційну культуру до багатоаспектних понять, які не обмежуються межами інформатики, дидактики та педагогічної психології [11,с.43-49].

Третій період характеризується необхідністю осмислення і узагальнення накопичених знань з теорії інформаційної культури в межах нової навчальної дисципліни – інформаційної культурології, теоретичне обґрунтування якої закладені в працях професора М. Вохришевої [3, с.48-52].

Треба зауважити, що 1990 – і роки в ході розвитку теорії інформаційної культури у її формування стали входити представники таких наук, як культурологія, педагогіка, соціологія, психологія та естетика.

Спроба систематизації існуючих представлень щодо інформаційної культури була також здійснена Н.Б. Зиновьевою. В основі її концепції закладена трактовка щодо

людини, як діючого, активного та продуктивного суб'єкту інформаційної культури. Об'єктом є система інформаційних взаємовідносин суспільства та особистості. Предметом формування інформаційної культури, на думку автора, вважається процес гармонізації внутрішнього миру людини в ході засвоєння великого об'єму соціально значимої інформації. Таке формулювання предмета стосується багатьох суміжних галузей знань та має кілька аспектів розкриття проблематики [6, с.64-68].

Як зазначалось вище, дослідження щодо формування інформаційної культури проводяться представниками різних наук, наслідком чого є наявність діаметрально протилежних підходів до обґрунтування поняття «інформаційна культура».

Таким чином інформаційна культура характеризує інформаційний світогляд, систему знань та вмій, які забезпечують самостійну діяльність з оптимального задоволення професійних інформаційних потреб з використанням як традиційних так і новітніх інформаційних технологій.

Відсутність єдиного твердження розуміння поняття «інформаційна культура» перешкоджає становленню цілеспрямованої системи формування інформаційної культури в умовах взаємодії як освітніх так і бібліотеко-інформаційних закладів.

Список використаної літератури

1. Барановська О. Формування інформаційної культури / О. Барановська // Шлях освіти. - 2000. - №3. - С.31-34.
2. Виноградов В. Создание информационной культуры для Европы. Доклад на VI конференции ЕКССИД, 23-25 марта 1991 г. Кантербери, Великобритания / В. Виноградов, Л. Скворцов // Теория и практика общественно-научной информатики. - 1991 - № 2 - С. 5-29
3. Вохрышева М. Формирование науки об информационной культуре // Проблемы информационной культуры: сб. ст. – М., Магнитогорск, 2001. – Вып. 6: Методология и организация информационно-культурологических исследований. – С. 48-63.
4. Гендина Н. Концепция формирования информационной культуры личности: опыт разработки и реализации / Н. Гендина // Открытое образование. - 2005 – № 6. - С. 74-82.
5. Гречихин А. Информационная культура: Опыт типологического определения / А. Гречихин // Проблемы информационной культуры: сб. ст. / под. ред. Ю. Зубова, И. Андреевой, А. Ершова. – М., 1994. – С. 15.
6. Зиновьева Н. Информационная культура: современные подходы к рассмотрению объема понятия / Н. Зиновьева // Проблемы информационной культуры: сб. ст. – М.; Магнитогорск, 1997. – Вып. 6: Методология и организация информационно-культурологических исследований. – С. 64-73.
7. Колин К. Информационная культура в информационном обществе / К. Колин // Открытое образование. – 2006. – № 6. - С. 50-56.
8. Лернер І. Інформаційна культура як мета виховання в інформаційному суспільстві: основні характеристики і змістове наповнення / Лернер // Педагогічні науки: зб. наук. пр. – 1982. – Вип. 4. – С. 23-45.
9. Полякова Т. Информационная культура / Т. Полякова К. Войханська, Б. Смирнова, Е. Шапиро // Мир библиографии. - 1998.- № 2. - С.49-51.
10. Оленев С. Информационная культура на рубеже тысячелетий: преемственность и новации / С. Оленев // Информационная культура личности: прошлое, настоящее, будущее: междунар. науч. конфер., Краснодар – Новороссийск, 11-16 сентября 1996. - Краснодар, М.: КГАК: МГУК, 1996. - С.52-53
11. Розенберг Н. Систематизация научных знаний формирования информационной культуры / Н. Розенберг // Информационная культура личности: прошлое,

настоящее, будущее: междунар. науч. конфер., Краснодар – Новороссийск, 11-16 сентября 1996. - Краснодар, М.: КГАК: МГУК, 1996. - с.43-49

12. Семенюк Э. Информатизация общества, культура личности / Э. Семенюк // НТИ. Сер. 1. – 2006. – № 1. – С. 1-7.

13. Філософський енциклопедичний словник / голов. ред. В. Бусел, редактори-лексикографи: В. Бусел, М. Василега-Дерибас, О. Дмитрієв, Г. Латник, Г. Степенко. - К.: Ірпінь: ВТФ "Перун", 2005. - 1728 с.

K. V. Rekunenko

INFORMATION CULTURE DOKUMENTS EDUCATION IN UKRAINE

The article covers studying of the informative culture of end are examined the close of the XX – beginning XXI century. It assays to determine the features of forming of informative culture is undertaken. It analyses of different going is near formulation of concept «Informative culture».

Key words: *informative culture, culture, information.*

УДК 929.628(411)"13/15"

Ю. В. Рябуха

АНГЛІЙСЬКІ СЕРЕДНЬОВІЧНІ ЕМБЛЕМИ ТА ЛІВРЕЇ XIV- XVI СТ.

Стаття присвячена огляду англійських геральдичних емблем та лівреї - основному розпізнавальним елементу середньовічного суспільства. У роботі розглянуто походження, призначення і розвиток англійських емблем протягом XIV-XVI ст. Особливу увагу приділено процесу трансформації англійських емблем, що сталася в другій половині XV ст. в ході війни Червоної і Білої Троянди, пов'язаних зі змінами в дворянській середовищі.

Ключові слова: *середньовіччя, геральдика, геральдична емблема, лівреях, Англія*

Роль емблем та лівреї у боях середньовічних війн була велика, якщо не сказати - величезна. Адже вони служили (за винятком бойових кличів, штандартів і прапорів) єдиними засобами ідентифікації воюючих. Навіть, Війни Троянд залишилися такими в англійській історії (хоча назва з'являється не раніше XVII століття) через використання червоних і білих зображень стилізованих троянд відповідно в символіці ворогуючих сторін. Популярність емблем (беджів) була значною - герби знало небагато людей, але символ тієї чи іншої людини могли знати по всій країні, а то й за кордоном.

Мета статті – проаналізувати процес появи та розвитку англійських середньовічних емблем та лівреї, з'ясувати причини їх поширення.

На відміну від гербів, що своєю романтичністю завжди приваблювали дослідників, тема середньовічних емблем залишається малодослідженою. Зазвичай, вчені звертаються до емблем та лівреї лише в контексті розвитку геральдики. Серед наукових праць на цю тематику можна зазначити роботи фон Волборта[10], С. Тернбулла[9], Т. Уайза[3,11], Г. Емблетона[6].

Емблеми отримали широке распосюдження в приватних арміях XV століття, хоча обмежено зустрічалися і раніше. Емблеми поширилися в період правління Едуарда III, а зникли за Генріха VIII.

Емблеми ніколи не мали зафіксованої форми і використовувалися по-різному. На відміну від гербів емблеми ніколи не носили власники. Вони служили знаком приналежності. Їх наносили на предмети, їх носили слуги, утриманці і васали. Якщо